

Fjárlaganefnd Alþingis
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík.

Norðurlandi vestra, 9. maí 2022

Sent rafrænt á nefndasvid@althingi.is

Efni: Umsögn vegna fjármálaáætlunar áráanna 2023-2027.

Samtök sveitarfélaga á Norðurlandi vestra leggja áherslu á eftirfarandi atriði í umræðu fjárlaganefndar um fjármálaáætlun áráanna 2023-2027.

Sóknaráætlanir

Í Málaflokki 08.2 – Byggðamál er m.a. fjallað um sóknaráætlanir. Þar segir (bls. 234):

Tækifæri felast í því að efla sóknaráætlanir landshluta eins og fram kemur í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar, m.a. með því að samhæfa þær markvisst við aðrar opinberar áætlanir, tengja með beinum hætti við stefnumótun allra ráðuneyta og valdefla þannig landshlutana og sveitarfélögin innan þeirra. Áhersla er á að önnur ráðuneyti komi í auknum mæli að sóknaráætlunum, ekki hvað síst á sviði nýsköpunar- og loftslagsmála.

Heilshugar er tekið undir framangreint og áhersla lögð á mikilvægi þess að fjármagn til áætlanna sé aukið verulega. Með því móti má af alvöru styðja við uppbyggingu innan hvers landshluta. Í því samhengi er vert að benda á að í síðustu úthlutunum Uppbyggingarsjóðs Norðurlands vestra, sem styrkir verkefni á sviði atvinnuþróunar og nýsköpunar, hefur verið óskað eftir allt að þrisvar sinnum hærri fjárhæð en til ráðstöfunar er sem gefur til kynna þörf á auknu fjármagni:

Úthlutun 2022	115 umsóknir	óskað eftir 200 millj.	til úthlutunar 70 millj.
Úthlutun 2021	123 umsóknir	óskað eftir 228 millj.	til úthlutunar 70 millj.
Úthlutun 2020	113 umsóknir	óskað eftir 170 millj.	til úthlutunar 70 millj.
Úthlutun 2019	109 umsóknir	óskað eftir 185 millj.	til úthlutunar 65 millj.

Í tengslum við fjármagn til sóknaráætlana má nefna umsögn fjárlaganefndar um tillögu að viðbótarfjármagni til sóknaráætlana á árinu 2021 (Þingskjal nr. 530/2020-2021):

Sóknaráætlanir landshluta hafa sýnt sig að vera öflugt fyrirkomulag til að vinna að nýsköpun og atvinnuþróun vítt og breitt um landið. Landshlutasamtök sveitarfélaga hafa staðið vel undir þeirri ábyrgð sem fylgir umsýslu fjármuna og framkvæmd sóknaráætlana-samninga og fylgja þar skýru og skilvirku verklagi við ráðstöfun fjármuna.

Viðbótarfjármunum hefur verið veitt inn í farveg sóknaráætlana til að sporna við áhrifum heimsfaraldurs. 200 millj. árið 2020 og 100 millj. árin 2021 og 2022. Hafa þessir fjármunir, sem skiptast eftir skiptareglu sem samþykkt er af innviðaráðherra, nýst afar vel á Norðurlandi vestra líkt og um land allt. Sveitarfélögin á Norðurlandi vestra tvöfölduðu viðbótarfjármagnið á árinu 2020 sem gerði SSNV kleift að ráðstafa 47 millj. til áhersluverkefna í landshlutanum. Viðbótarfjármagni áráanna 2021

og 2022 var sömuleiðis veitt í áhersluverkefni og hafa sveitarfélögin einnig greitt allt að tvöfalt meira inn í verkefnin en samningsbundið framlag segir til um.

Afar brýnt er að þau fyrirheit sem komið hafa fram í stjórnarsáttmálum undanfarinna ára um eflingu sóknaráætlana verði nú fundinn farvegur í fjármálaáætlun og stórlega bætt í þá fjármuni sem til ráðstöfunar hafa verið undanfarin ár. Tímabundin viðbótarframlög undangenginna ára eru þakkarverð en brýnt er að framlagið verði aukið til framtíðar til að skapa festu og samfellu í verkefnum úti í landshlutunum.

Atvinnuráðgjöf

Í kafla 08.2 er einnig fjallað um atvinnuráðgjöf þá sem veitt er hjá landshlutasamtökum með samningi við Byggðastofnun. Auk framlags frá Byggðastofnun greiða sveitarfélögin inn í verkefnið. Í ársskýrslu Byggðastofnunar fyrir árið 2021 kemur eftirfarandi fram (bls. 20-21):

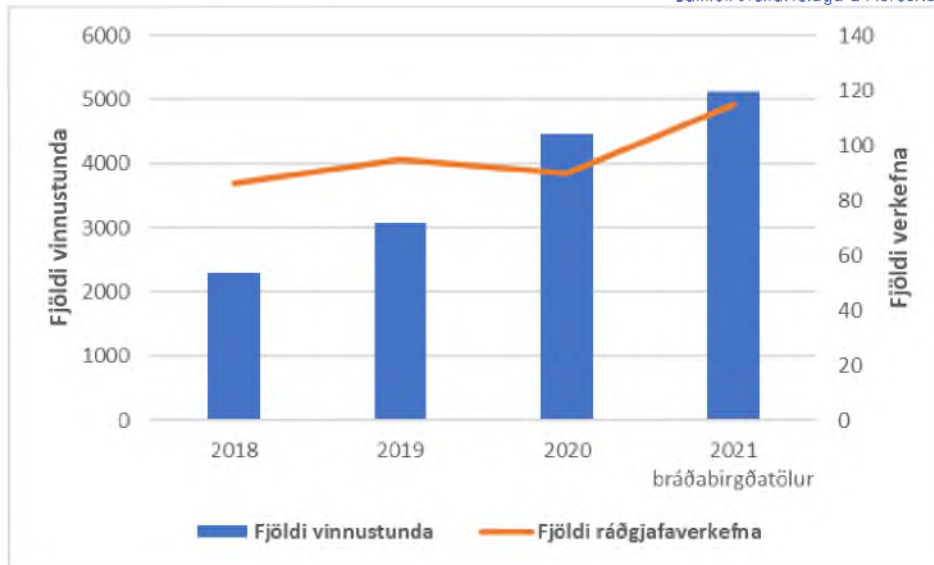
Fjárframlög til atvinnuráðgjafar vegna samninga hafa ekki fylgt verðlags- og launaþróun undanfarin ár sem hefur haft í för með að samningsaðilar hafa þurft að skerða þjónustu sína í nærumhverfi. Á sama tíma hefur aukin ásókn verið í að ráðgjafar sinni stuðningi við nýsköpun, skapi umgjörð, veiti handleiðslu og aðstoði við að sækja um í sjóði. Eftirspurnin jókst t.a.m. eftir að Nýsköpunarmiðstöð Íslands var lögð niður og með fjölgun sjóða sem í boði eru s.s. Lóa og Matvælasjóður. Dæmi er um að eftirspurn eftir þjónustu atvinnuráðgjafa hafi aukist úr um 2200 vinnustundum í yfir 5000 vinnustundir á ári, frá 2018 til 2021, eða sem nemur ríflega einu og hálfu stöðugildi.

Framlögum til atvinnuráðgjafar á landsbyggðinni er varið í að greiða laun starfsmanna hjá landshlutasamtökum/samningsaðilum sem vinna að atvinnu- og byggðaþróunarverkefnum og sinna atvinnuráðgjöf. Veitt er ráðgjöf við stofnun, þróun og rekstur fyrirtækja á starfssvæðinu, s.s. markaðssókn, vöruþróun, fjármögnun, kynningu, endurskipulagningu, erlend samskipti o.fl. Þá eru veittar upplýsingar um mögulegar fyrirgreiðslur og styrki, aðstoð annarra aðila og aðstoð við gerð rekstraráætlana.

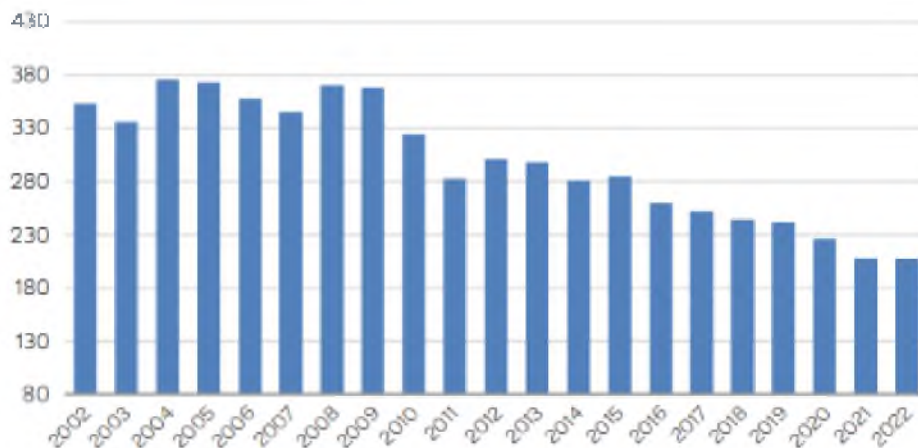
Framlögin hafa hækkað í krónum talið á síðastliðnum 20 árum. Þegar þróunin er skoðuð með því að framreikna framlögin með launavísitölu er ljóst að framlögin hafa ekki fylgt launaþróun eftir og sem dæmi má nefna að frá árinu 2009 til 2021 hefur framlagið lækkað úr 368 m.kr. í 206,3 m.kr. eða um 44% [á landsvísu]. Samhliða vinnu við fjármálaáætlun fyrir árin 2023–2027 óskaði Byggðastofnun eftir því við ráðuneyti byggðamála að framlag til atvinnuráðgjafar á landsbyggðinni verði hækkað svo ekki komi til skertrar þjónustu á tímum mikilla umbreytinga þegar ofar brýnt er að efla nýsköpun og frumkvöðlastarfsemi til að stuðla að blómlegum byggðum um allt land.

Dæmið sem tekið er í ársskýrslu Byggðastofnunar er frá SSNV þar sem mikil aukning hefur verið á aðsókn í atvinnuþróun undanfarin misseri eins og fram kemur á eftirfarandi mynd (Ársskýrsla Byggðastofnunar 2021, bls. 21):

Samtök sveitarfélaga á Norðurlandi vestra

Að sama skapi má sjá heildarframlög hins opinbera til atvinnuráðgjafar á landsvísu frá árinu 2002 á eftirfarandi mynd. Eru framlögin í millj. króna miðað við launavísitölu á verðlagi í júlí 2021 (Ársskýrsla Byggingastofnunar 2021, bls. 21):

Augljóst má vera af framangreindu að brýn þörf er á að framlögin verði aukin í takt við þróun launavísitölu og aukinnar ásóknar í ráðgjöf hjá landshlutasamtökunum. Lögð er áhersla á að framlögin verði hækkuð í fjármálaáætlun til að treysta grunn þessarar mikilvægu starfsemi í landshlutunum.

Réttur er áskilinn til umsagnar um málið á síðari stigum. Jafnframt lýsum við okkur tilbúin til samtals við nefndina um málið.

F.h. SSVN

Unnur Valborg Hilmarsdóttir, framkvæmdastjóri